
Je odkaz Václava Havla České republice stále živý?

Je odkaz Václava Havla České republice stále živý?

Univerzita Karlova uspořádala k výročí nedožitých osmdesátých narozenin českého prezidenta, dramatika a filozofa setkání u kulatého stolu na téma Odkaz Václava Havla České republice – stále živý? Diskuze proběhla 29. listopadu 2016 ve Vlasteneckém sále Karolina.

Návštěvníci mohli vyslechnout proslov Michaela Žantovského, ředitele Knihovny Václava Havla. Dalšími řečníky byli filozof prof. PhDr. Jan Sokol, Ph.D., CSc., z Fakulty humanitních studií UK, dále historik PhDr. Petr Blažek, Ph.D., z Ústavu pro studium totalitních režimů či doc. JUDr. Petr Pithart, dr. h. c., z Právnické fakulty UK. Diskuzi moderoval prof. PhDr. Martin Kovář, Ph.D., prorektor pro vnější vztahy UK v Praze.

Podle Michaela Žantovského lze odkaz Václava Havla vidět ve třech rovinách – na úrovni praktické politiky, na úrovni literární a zvláště pak vyzdvihl jeho myšlenkový odkaz. Zdůraznil několik dodnes platných myšlenek z politické eseje *Moc bezmocných*, kterou Havel napsal v roce 1987. „Václav Havel působí někdy téměř spasitelsky nebo kazatelsky, jako kdyby hlásal poznanou pravdu. Jde přitom o pravý opak, o pravdu jako proces hledání, poznání světa a sama sebe,“ míní Žantovský. Podle něj je dnešní doba zbavena principu zodpovědnosti, a to nejen za sebe, ale i za své širší okolí a lidi, kteří prchají před válkou a hladem.

Profesor Sokol navázal na slova pana Žantovského: „Odpovědnost k Havlovi odkazu nepochybně patří. Jde i o odpovědnost za to, co jsme jako český národ převzali od svých předků, což si Václav Havel silně uvědomoval.“ Na druhou stranu je podle něj obtížné následovat odkaz Václava Havla, protože jeho osud byl jedinečný. „Člověk, který se vždy musel státu bránit, se náhle ocitl v jeho čele, což pro něj musel být veliký šok,“ říká Sokol. Vyzval také k následování Havlova odkazu v podobě zvýšené slušnosti a zdvořilosti, kterou se ve veřejném životě vyznačoval.

Petr Pithart poukázal na fakt, že veřejný prostor ožívá a stále více studentských prací je věnováno Václavu Havlovi, jeho odkaz je tedy stále živý. Zároveň zdůraznil, že první české prezident bude vždy opředen tajemstvím. „Jeho postavu je obtížné charakterizovat, protože vypadává z každé standardní role, ať již z role politika, intelektuála, nebo dramatika,“ míní Pithart.

Historik Petr Blažek hovořil o Havlových dramatických a režijních dovednostech, které uplatňoval při důsledných přípravách listopadových vystoupení na Václavském náměstí v roce 1989. „Hlavní práce spočívala ve velké přípravě, ochotě mluvit s různými lidmi a ve snaze spojovat. To spojování bylo někdy až bezbřehé, což dnes vyvolává velké spory,“ upozornil Blažek. Vyzdvihl také podřízení vlastních politických názorů za účelem nalezení kompromisu a Havlův obrovský kulturní zájem, což považuje za odkaz hodný následování.

Na závěr celé debaty přišla řeč i na současný stav Evropské unie a její vztah k Velké Británii, „Dostal jsem spoustu e-mailů, které byly přátelské a vstřícné, ale i zprávy, které si vůbec netroufnu citovat,“ glosoval profesor Kovář. „Ve spoustě z nich se ale opakovala jedna otázka – co by k dnešní situaci řekl Václav Havel?“

Petr Blažek reagoval následovně: „Myslím, že by se vracel ke kořenům Evropské unie, věnoval se tomu už v 80. letech poměrně aktivně, byl to on, kdo hovořil o sjednocení Německa. Myslím, že by dnes stál na straně lidí, kteří jsou poníženi.“

Profesor Sokol s úsměvem poznamenal, že Václav Havel byl ve společenských situacích velmi efektivní tím, že mlčel. „Často brzdil přívál řečí, které dnešní společnost trochu charakterizují. Už svou přítomností by poskytl řadě lidí příležitost, aby se trochu styděli,“ dodal.

Michael Žantovský připomněl snahy Václava Havla, aby Česká republika byla součástí evropské integrace. Na druhou stranu, již v roce 1994 hovořil o tom, že evropský projekt postrádá spirituální nebo emocionální rozměr. „Volal po úsilí, které by mířilo k vytvoření evropské identity, většího zájmu o hlubší smysl evropské integrace a o vytvoření charismatu. A to v roce 2016 zní stále aktuálně,“ uzavřel debatu Žantovský.